

Bram van den Berg:
'Ringo 'leerde' de wereld functioneel drummen in een band'

Bauke Bakker (o.a. Her Majesty): 'Ringo is geen drummer's drummer, hij is een 'everyone's drummer'

John Engels:
'Ringo Starr speelt Ringo Starr!'

Steven Cassiers
(Dez Mona, Dans Dans): 'In *Come Together* spelen de drums van Ringo een glansrol; zij geven voor een groot deel richting aan het arrangement'

Phil Martin: Ringo's drumpartijen zijn uit duizenden te herkennen (...); eenvoudig, functioneel, maar ook inventief en kleurrijk

Salle de Jonge (Shirma Rouse, Sabrina Starke): 'Ringo is voor mij een held; zijn super dienstbaar en in the pocket spel heeft me altijd aangetrokken'

Koen Herfst: 'Ook al heb ik zelf niet zo veel naar hem geluisterd; ik zal vast – via andere drummers die hem als voorbeeld hadden – onbewust door hem beïnvloed zijn!'

Hans Waterman:
'Hij is vaak onderschat door zijn bijna lullig aandoende directheid en eenvoud'

Stefan Kruger:
'Ludwig set! Rock & roll-drummer en eerste echte 'rock star drummer'

Mario Goossens:
'Door veel naar Ringo te luisteren heb ik heel veel geleerd op gebied van feel, partijen maken en klank/tuning van drums'

Alles op instinct

Ringo Starr

Zijn naam is Richard Starkey. Zijn vrouw noemt hem Ritchie, maar voor de rest van de wereld is hij Ringo Starr. Wellicht de beroemdste drummer ter wereld en niet alleen omdat hij in de beroemdste band speelde. De ex-Beatle bracht onlangs zijn achttiende soloalbum *Postcards From Paradise* uit. Tijd voor een exclusief interview.

tekst Jean-Paul Heck

74 jaar is hij nu en in april werd hij samen met onder meer Green Day, Bill Withers en (postuum) Lou Reed en Stevie Ray Vaughan in de Amerikaanse stad Cleveland opgenomen in de prestigieuze Rock & Roll Hall Of Fame. Tijdens de ceremonie hield Paul McCartney een prachtige toespraak. En Ringo? Die bleef zijn joviale zelf. Grappig, maar ook enigszins ongrijpbaar. Iedereen kent Ringo. Althans, iedereen in de wereld kent zijn naam. 'Het klinkt een beetje als een hondennaam he? Ik ben er trots op.' Als je kenners vraagt naar de kracht van Ringo Starr als drummer – en dat deden we; van liefst 23 Lage Landen-drummers kun je in dit artikel (en nog uitgebreider online) uitspraken lezen over Ringo – hoor je kwalificaties als: 'uitvinder van het popdrummen', 'muzikaal en ontzettend functioneel', 'totaal onderschat', 'altijd in dienst van de liedjes', 'inspirator', 'geweldige drive', 'simpele partijen met zeggingskracht'. We spreken de drummer zelf tijdens de Amerikaanse tour met zijn All Star Band. Een groep met louter cracks, zoals Toto-gitarist Steve Lukather, alleskunner Todd Rundgren en drummer Gregg Bissonette. 'Ik heb gisteravond nog de hihatpartij van *Rosanna* gespeeld terwijl Gregg het andere deel voor zijn rekening nam. Brilljante drumtrack!'

Linkshandig

Ringo Starr was tot ver in de jaren tachtig alcoholist, daar doet hij ook niet geheimzinnig

over, maar de zeventiger ziet er tegenwoordig eigenlijk beter uit dan zijn drummende zoon Zak. 'Ik leef bizar gezond. Er gaat geen ongezonde hap door mijn keel. Ik wil nog lang van dit mooie leven genieten.' Die gezondheid heeft ook te maken met zijn vrouw Barbara Bach, waarmee hij alweer 34 jaar terug trouwde. 'Ik ben opgegroeid in arme omstandigheden en zelfs toen ik een Beatle was, bleef dan aan mij kleven. Ik was als kind ziekelijk en dat sloeg later om in zelfdestructie. Door Barbara werd het leven weer leuk. We zijn samen in 1988 een afkickkliniek ingedoken, en sinds

• video met foto's en audio van Sinatra die *The Lady Is A Champ* zingt voor Ringo en Maureen Fox

• archiefartikel: trio-interview met Levon Helm, Jim Keltner én Ringo Starr uit 1990 (SWK 40)

• de volledige reacties van alle meewerkende Lage Landen-drummers
• Spotify/YouTube-playlist met alle genoemde 'favoriete Beatles-tracks'
• het volledige verhaal achter de nummers die Ringo niet inspeelde en de kwestie Purdie
• de *Not The Best Drummer In The Beatles*-uitspraak die Lennon nooit deed

www.slagwerkkraant.nl/swkplus

die tijd zijn wij het gezondste koppel van Los Angeles.'

Hij overleefde iedereen. Zijn bloedbroeders Lennon en Harrison, zijn beste vriend Harry Nilsson en muziekkompanen als Levon Helm en Billy Preston. Als je over drummen begint, steekt hij meteen van wal over zijn linkshandigheid. 'Ik ben linkshandig geboren en mijn oma leerde mij om rechts te schrijven. Uiteindelijk ging ik ook rechts drummen. Maar daardoor heb ik een heel goed ontwikkelde snaredrumtechniek. Ik kon nooit een fill voor de tweede keer spelen, simpelweg omdat ik alles op instinct doe.'

Supertrots

Op zijn nieuwe album *Postcards From Paradise* doet Ringo datgene wat hij al jaren doet. Samen met een sterrencast aardige liedjes zingen en drummen. 'Ik maak mijn platen al jarenlang op exact dezelfde manier. Ik heb eerst Joe Walsh (gitarist van The Eagles; red.) gebeld. Die is tegenwoordig mijn zwager en durft dus geen nee te zeggen. Daarna andere vrienden, >>

The Beatles, herfst 1964, foto voor de lp *Beatles For Sale*

Davy Deckmijn: 'Je moet voortdurend de handzetting ont-cijferen om de fills exact hetzelfde te laten klinken'

Jimmy van den Nieuwenhuizen: 'Hij was de eerste die niet een liedje 'mee-speelde', maar een liedje meevormde met zijn partijen'

Kim Weemhoff: 'Ringo was/is een technisch matig drummer, maar hij heeft een paar grooves die heel herkenbaar en prettig om naar te luisteren zijn'

Oscar Kraal: 'Zegt een producer: "Kun je het een beetje Ringo-achtig spelen?", dan weet je als drummer voldoende om de opname in te gaan'

>> zoals Todd Rundgren, Dave Stewart en Steve Lukather. Te gekke mensen en geweldige muzikanten!' Op *Postcards From Paradise* kijkt de Beatles-drummer vooral veel in de achteruitkijkspiegel. 'Ik ben bijvoorbeeld erg trots op de song *Rory And The Hurricanes*. Ik was in die periode helemaal gek van blues-artiest Lightnin' Hopkins en wilde zelfs voor hem naar Houston emigreren. Die band was de eerste serieuze groep waarin ik drumde. Echt een te gek bandje, maar ik kon de klasse van John, Paul en George niet weerstaan en ging in op het aanbod van Beatles-manager Brian Epstein.' Starr springt van de hak op de tak en begint zelf over The Beatles. 'Weet je wat mijn favoriete Beatles-track is? *Rain!* Tot op de dag van vandaag ben ik supertrots op dat nummer, maar vooral mijn drumpartij. Daar luister ik nog altijd met veel plezier naar terug.'

Ringo Starr groeide op met de muziek van Buddy Holly. 'Niet alleen door zijn liedjes, maar ook door de 'kniepercussie' waar hij mij toe inspireerde. Ik had jarenlang geen geld voor een drumstel en speelde op mijn knieën mee met de nummers van Buddy. Hij en Eddy Cochran hebben mij aan het drummen gebracht. Nu moet je dingen wel in perspectief plaatsen, want in de jaren zestig ging het helemaal niet om de instrumentatie. Het ging vooral om het liedje, dat amper twee minuten mocht duren. Dat geeft je als

muzikant en zeker als drummer weinig ruimte om te improviseren. Pas later, toen Paul en John met al die briljante ideeën in de studio kwamen, werd ik wel gedwongen om creatief te zijn. Vooral John wilde soms dingen van mij die ik absoluut niet kon spelen; hij liet mij soul- en Motown-achtige ritmes horen die door twee drummers en een percussionist werden gespeeld, bijvoorbeeld. Ik probeerde er dan maar mijn eigen draai aan te geven.'

Monnikenwerk

Die diversiteit in zijn spel heeft Starr altijd behouden. Een aantal jaren terug sprak ik met voormalig ELO-voorman en producer Jeff

Buddy Holly en Eddy Cochran hebben mij aan het drummen gebracht

Met of zonder Ringo?

Er gaan aardig wat verhalen rond over nummers en zelfs hele albums van The Beatles waar Ringo helemaal niet op zou drummen. Daar zitten cowboyverhalen tussen, maar van een aantal nummers is inderdaad bekend dat de drums door iemand anders (meestal Paul McCartney) werden ingespeeld. De singleversie van eerste hit *Love Me Do* werd ingespeeld door sessiedrummer Andy White, omdat producer George Martin nog niet overtuigd was door Ringo's spel (Ringo had net Pete Best vervangen, die door Martin 'te licht' was bevonden). Ringo is wel aanwezig in de studio en speelt tamboerijn (*Love Me Do*) en maracas (B-kantje: *P.S. I Love You*), en is *not amused*. Als op 5 oktober 1962 de single uitkomt, wordt alsnog een versie met Ringo gebruikt. Voor latere persingen van de single en op de eerste lp *Please Please Me* die met Andy White. De twee versies zijn makkelijk van elkaar te onderscheiden: met tamboerijn is de versie met Andy White, zonder tamboerijn die met Ringo. Lees het volledige verhaal achter deze opnamen op Slagwerkkant Plus. Hier vind je ook de achtergronden van de nummers *Mother Nature's Son*, *Wild Honey Pie*, *Dear Prudence*, *Martha My Dear*, *Back In The U.S.S.R.* en *The Ballad Of John And Yoko*. Allemaal tracks met McCartney op drums; dit had echter nooit te maken met Ringo's kwaliteiten als drummer.

In 1978 beweert legendarische souldrummer Bernard Purdie dat niet Ringo, maar hij te horen is op 21 vroege Beatles-tracks. Hij zou ze 'gerepareerd' hebben voor de Amerikaanse markt. Volgens Purdie liet Beatles-manager Brian Epstein hem in 1963 in een New Yorkse studio bij 21 nummers Ringo's oorspronkelijke drumpartijen opnieuw inspelen. Purdie: '*Ringo never played on anything. Not the early Beatles stuff.*' Ringo's reactie: '*I've heard that rubbish before (...). You don't bother fighting that shit.*' Purdie geeft steeds de indruk dat het gaat om de eerste drie Beatles-platen, maar zijn verhaal rammelt aan alle kanten. Hij wil geen titels noemen van nummers waarop hij dan zou spelen en houdt alles zeer vaag. Belangrijk punt: in die tijd was de techniek bij Beatles-opnamen domweg te beperkt om reeds ingespeelde drumpartijen te wissen en te vervangen door andere.

Na de grote doorbraak in Amerika (1964) werd wel een plaat uitgebracht met oude opnamen uit 1961 van The Beatles (met Pete Best) als begeleidingsband van zanger Tony Sheridan. Voor deze plaat zijn inderdaad door Amerikaanse platenmaatschappij Atco/Antalonic enkele overdubs toegevoegd om het drumwerk vetter te laten klinken. Het is mogelijk dat Purdie dit heeft gedaan, want in die tijd deed hij veel sessiewerk voor Atlantic Records. Vast staat wel dat Purdie nooit partijen van Ringo heeft overgedaan. (Cyril Koopmeiners)

Lynne. Een absolute perfectionist die onder meer in 1995 de veelbesproken Beatles-single *Free As A Bird* produceerde, samen met Starr, McCartney en George Harrison (opgebouwd rond een demo-opname met stem en piano van John Lennon). Hij was vol lof over Starr's drumwerk. 'Ringo heeft het altijd over instinct, maar dat is dan wel een instinct dat maar heel weinig drummers hebben. Jim Keltner heeft het, John Bonham en Jeff Porcaro hadden het, maar Ringo heeft het absoluut ook. Ik heb met hem op verschillende albums gewerkt, en eigenlijk was de eerste drumpartij die hij speelde ook altijd meteen raak. Dat is een gave.' Starr lacht als hij het compliment hoort. 'Maar dat komt doordat ik mij bij Jeff volledig relaxt voel. Ook hij werkt heel instinctief, en als songschrijver is hij net zo getalenteerd als John en Paul. Ik speelde op het ELO-comebackalbum *Zoom* (2001) twee songs in, en Jeff vroeg mij meteen voor de band. Eerder had ik al met hem gewerkt op Paul's album *Flaming Pie* (1997) en twee jaar terug heb ik al drumpartijen gedaan voor Joe Walsh op zijn album *Analog Man*. Op die plaat ben ik erg trots, en ook die werd door Jeff geproduceerd.'

Ringo onderstreept dat hij anders tegen het huidige muzikmetier aankijkt dan McCartney. 'Ik heb nooit de drang gehad om mezelf te vernieuwen. Mijn liedjes maak ik thuis met behulp van mijn beste vrienden, die vaak

ook in mijn band zitten. Ik goochel wat met woorden en melodieën, maar het is nooit achteloos! In elke plaat die ik maak zit weken van monnikenwerk.' Ondanks zijn stevige eigen oeuvre, blijven de Ringo-grappen immer weer opdoemen. 'Het is bezijden de waarheid en soms ook erg beledigend. Op muzikaal vlak, maar zeker ook als mens, heb ik een grote bijdrage geleverd aan het voortbestaan van The Beatles. De eerste jaren moesten wij met z'n vieren altijd twee slaapkamers delen. Vrede en liefde zijn bij mij geen holle slogans; ik paste ze al toe in de periode met The Beatles. En die levensinstelling heb ik nooit opgegeven.'

Koning

Natuurlijk beseft de drummer heel goed dat zijn Beatles-verleden hem talloze interessante vrienden opleverde, waarvan er velen ook opdraven op *Postcards From Paradise*. Neem Van Dyke Parks, met wie hij het avontuurlijke *Bamboula* schreef. 'In de jaren zeventig leerde ik Van Dyke Parks kennen via Harry Nilsson. Hij weet enorm veel over Afrikaanse percussie-instrumenten en ritmes. Volgens Van Dyke werd de bamboula-trommel door Afrikaanse koningen gebruikt om hun leiderschap te benadrukken. Daarnaast is het een dans die vanuit Afrika in New Orleans werd geïntroduceerd. En als 'onbetwiste koning van de

drums' vond ik het natuurlijk wel een toepasselijke titel.'

Starr grinnikt. De meningen over zijn drumkwaliteiten zijn immers al ruim vijftig jaar ernstig verdeeld. 'Het is grappig dat zowel ik als Charlie Watts al ons hele leven naar die onzin moeten luisteren. Ach, we zijn de drummers van de twee succesvolste bands aller tijden, dus ach... Het interesseert ons helemaal niets.' Humor en zelfspot hebben altijd als een rode draad door het leven van Starr gelopen. 'Ik hou van goede grappen. Zo vind ik het tot op de dag van vandaag geweldig dat Frank Sinatra voor mijn toenmalige vrouw Maureen bij wijze van verjaardagscadeautje zijn song *The Lady Is A Tramp* verbouwde tot *The Lady Is A Champ* (zie Slagwerkkant Plus voor audio en meer uitleg). Geniaal!'

De goedgehumeurde Engelsman praat graag over het verleden, maar zwelgt er niet in. 'Ik word deze zomer 75 jaar en ben zeer gezegend met die leeftijd. Tot begin jaren negentig heb ik geworsteld met allerlei verslavingen, maar ik ben er nog steeds en geniet elke dag van mijn vrouw en kinderen. Voor een simpele jongen uit Liverpool is dat echt helemaal niet verkeerd. Verder ben ik blij dat ik nog altijd veel contact heb met Paul. Ik was in de gelukkige omstandigheid dat ik het met alle leden van The Beatles goed kon vinden, ook na de split. Dat koester ik tot het einde van mijn leven.' >>

Andy White

Bernard Purdie

Rob Kloet: 'Zijn spel is lui stuwend, met zeer veel lucht, adem, en daardoor uitnodigend en verleidelijk, zeker ook vanwege z'n sound'

Lucas van Merwijk: 'Ik krijg een glimlach op m'n gezicht als ik aan Ringo denk'

Michael Schack: 'Muzikaal niet veel invloed op mij, maar een inspirator van hoe je je als drummer dient te gedragen'

Bram Hakken: 'Hij trekt en hij duwt, hij rockt en hij rolt! Dat is Ringo voor mij. Naast Charlie, en natuurlijk mijn vader, een van mijn grootste drumhelden!'

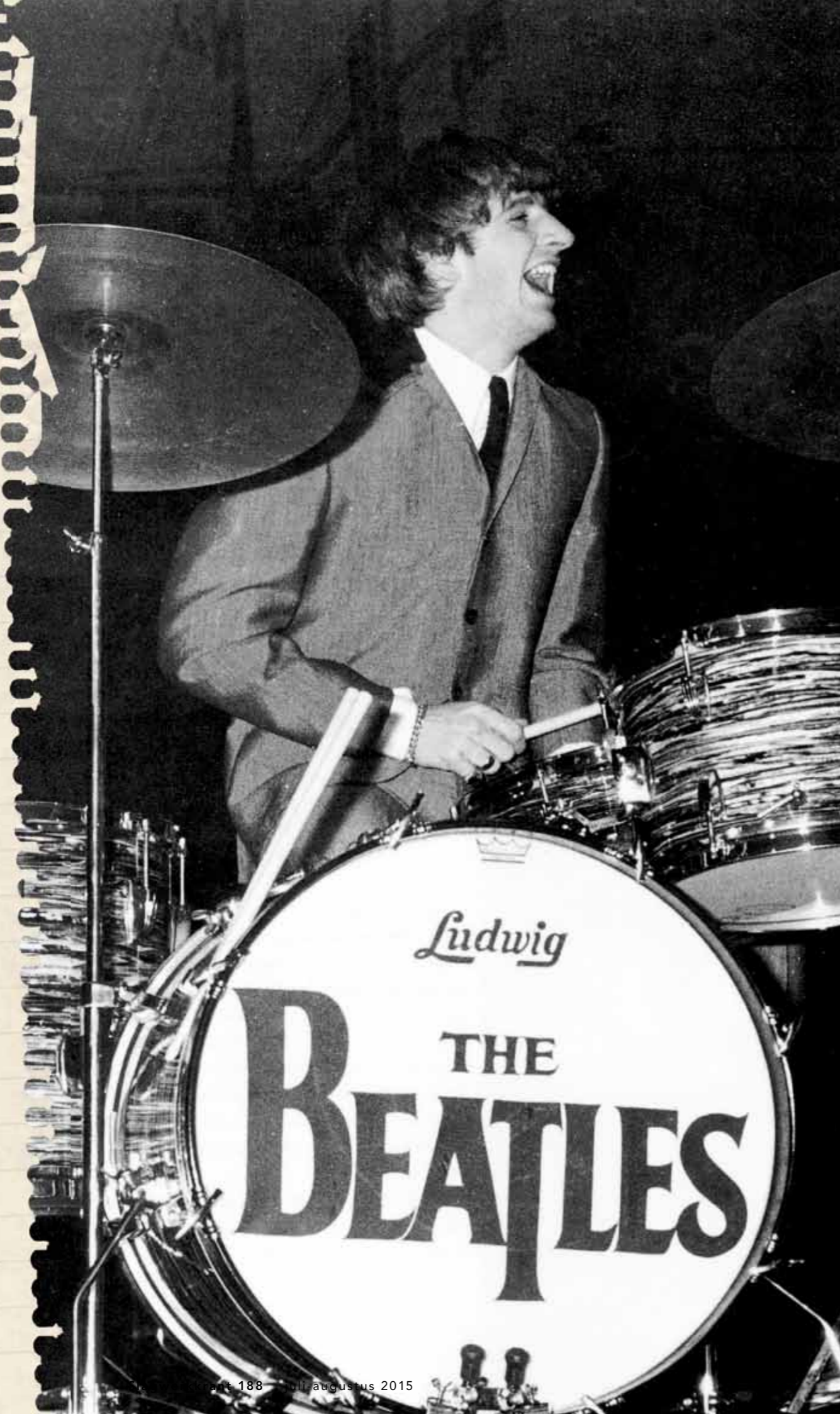
Ton Dijkman:
1. ONDERSCHAT;
2. RELATIVEREND,
HUMOR;
3. STRAWBERRY
FIELDS FOREVER'

Nicky Hustinx: 'Ik denk dat elke drummer die popliedjes speelt altijd wel iets tegenkomt waarbij Ringo Starr's invloed de kop opsteekt, zelfs al wil je het niet'

Lars Nijman: 'Ringo Starr was virtuoos op zijn eigen manier; niet extreem technisch (zoals wel meer drummers van zijn tijd), maar met een speelstijl van eigenwijze en stevige beats'

Kees Schaper (Tim Knol, Douwe Bob, Tangerine): 'Een van de allerbelangrijkste drummers; ontzettend creatief en een heel eigen swing'

Jordi Geuens (o.a. Selah Sue): 'Zijn feel is zo lekker en zijn aparte, soms 'houterige' manier van fills spelen vind ik heel inspirerend'

Ringo Naked

Als je het drumspel van Ringo Starr wilt analyseren is *Let It Be Naked* een heel geschikte bron. Op dit album uit 2003, waarbij de twee overgebleven Beatles, Paul McCartney en Ringo Starr, de studio in doken om een nieuwe eindmix te maken met de originele tapes van de lp *Let It Be* uit 1970, is de bekende wall of sound van toenmalige producer Phil Spector volledig verdwenen. Vooral McCartney, die weinig ophad met alle effecten, orkestraties en andere toevoegingen van de eigenzinnige producer, had een bepalende rol in het fraai uitgekleden eindresultaat. Je hoort de Beatles zoals ze geklonken moeten hebben als ze live in de studio speelden. Het klinkt heel intiem – zeker met koptelefoon – alsof je heel dichtbij de beroemdste band aller tijden zit. De drums staan in verhouding bijna te hard en je hoort werkelijk alles wat Ringo doet.

Het eerste wat hierbij opvalt, is dat Ringo werkelijk geen noot te veel slaat. Wat er niet echt in hoeft, zit er ook niet in. Dat is goed te horen op *The Long And Winding Road*, waarin hij grotendeels begeleidt met een getrapte hihat op de 2de en 4de tel. Ook bij de 'snaregalop' van **Get Back (1)** en de droge shuffle **For You Blue (2)** zit geen hihat in de basisritmes. Ze worden droog en kaal gespeeld. Ook zou je zeggen dat Ringo niet bepaald doormepte. Luisterend naar de subtiele, bijna jazzy bekkenklank lijkt het geheel redelijk rustig ingespeeld qua slagvolume. Bijna 'Brits polite' maar niet saai en wel degelijk stuwend.

Get Back

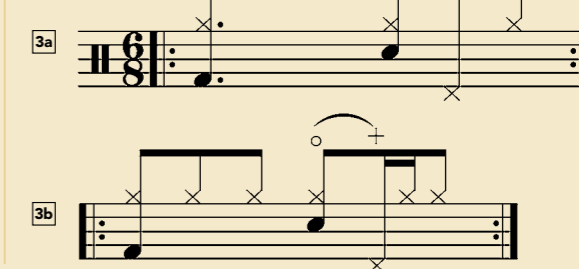

For You Blue

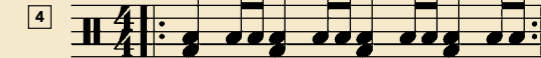
Veel liedjes worden ook mooi opgebouwd. Elk deel van de song krijgt een eigen herkenbaar patroontje, waarmee Ringo dus heel erg 'het liedje speelt'; iets dat veel geïnterviewde drummers graag en niet zonder trots over zichzelf plegen te zeggen. In het interview zegt Ringo dat hij pas bij de latere Beatles-tracks (en vooral ook dankzij de enorme ideeënrijkdom van Paul McCartney en John Lennon) de kans kreeg om de nummers zo op te bouwen. Een goed voorbeeld is de 6/8-maat uit **Dig A Pony**, waar hij begint met een heel kaal patroon (3a) dat pas halverwege het nummer helemaal op hihat ingevuld wordt (3b).

Dig A Pony

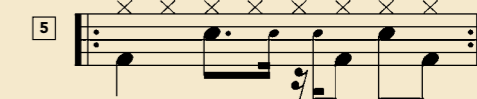

Voortvloeiend uit het vorige punt is de enorme ritmische diversiteit op de cd. Er komen allerlei stijlen voorbij, en Starr speelt ze allemaal. Ook opvallend is dat veel dingen die Ringo speelde, ook vandaag de dag steeds opnieuw weer opduiken. De floortom-mars en feel uit **Two Of Us (4)** hoor je nog steeds in nummers van Adele, Avicii, Bruno Mars en vele anderen. De oude jazzdrummers deden datzelfde overigens al vele jaren eerder, maar dan in swingfeel. De funky boogaloo-stijl uit **I've Got A Feeling (5)** hoorden we eerder bij James Brown, maar was dus ook bekend bij Ringo, evenals andere bekende grooves uit de soulmuziek. Veel recenter waren die patronen nog steeds te horen op nummers als *You're No Good* van Amy Winehouse.

Two Of Us

I've Got A Feeling

Toegift

Negen (!) maten uit het eerste couplet van **Rain**, Ringo's eigen favoriete Beatles-nummer vanaf 0:10 minuten. Een standaard soulgroove, afgewisseld met een hele rits fills.

Rain

Nog een kenmerk van Beatles-muziek is een eigenschap uit de Romantiek: de vorm wordt aangepast aan de inhoud. Als het negen maten duurt om de zegje te doen, dan is dat zo. Als je bij hun nummers maten gaat tellen, kom je heel vaak op rare getallen. Dit staat lijnrecht tegenover veel rockmuziek die met de schema's van 4, 8, 12 of 16 maten meer weg heeft van het Classicisme: eerst de strakke vorm, en daarin je verhaaltje passen. (Mark Eeftens)